

SXEDIO.A53

26.7.1878: Ο ΠΡΩΤΟΣ ΥΠΑΤΟΣ ΑΡΜΟΣΤΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΛΟΡΔΟΣ ΣΕΡ ΓΚΑΡΕΤ ΤΖΟΖΕΠ ΓΟΥΛΣΛΗ ΦΘΑΝΕΙ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΕ ΕΙΔΙΚΗ ΤΕΛΕΤΗ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΕΙ ΤΟΥΣ ΠΟΘΟΥΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Πρώτος Υπάτος (ή Μέγας) Αρμοστής στην Κύπρο διορίστηκε ο Υποστράτηγος Σερ Γκάρνερ Τζόζεφ Γούλσλη, (**Sir Garnet Joseph Wolseley**), ο οποίος έφθασε λίγες ημέρες μετά την κατάληψη της νήσου από το Ναύαρχο Χαίϋ που έγινε στις **11 Ιουλίου 1878**.

Ο Γούλσλη συνοδευόταν από στρατιωτική δύναμη που αποτελείτο από Άγγλους και Ινδούς και αρχικά εγκαταστάθηκε στη Λάρνακα και αργότερα στη Λευκωσία, όπου εγκαθίδρυσε τη διοίκηση του.

Με την άφιξη του στη Λάρνακα ο Γούλσλη εξέδωσε προκήρυξη προς το λαό της νήσου με την οποία ανακοίνωσε ότι αναλάμβανε τη διοίκηση της νήσου και ανήγγελλε ότι η νήσος θα διοικείτο χωρίς διακρίση φυλής ή θρησκευματος.

Η δικαιοσύνη, τόνιζε θα αποδίδεται εξίσου προς όλους και κάθε πρόσωπο θα απολαμβάνει την προστασία του νόμου με ισότητα και αμεροληψία.

Η διαβεβαίωση αυτή ανακούφισε για άλλη μια φορά τους Έλληνες ή χριστιανούς κατοίκους της Κύπρου, οι οποίοι για χρόνια υπέφεραν κάτω από την ανισότητα της οθωμανικής δικαιοσύνης.

Αναφερόταν στην προκήρυξη του Γούλσλη σύμφωνα με μετάφρασή της από το Φίλιο Ζαννέτο (Ιστορία της νήσου Κύπρου, τόμος β σελ. **43**):

"Επειδή η Α. Μ. η Βασίλισσα του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Ιρλανδίας, Αυτοκράτειρα των Ινδιών συνεφώνησε μετά της Α.Α.Μ. του Σουλτάνου της Τουρκίας διά συνθήκης τακτικώς υπογραφείσης και κυρωθείσης εν Κωνσταντινουπόλει, ίνα η νήσος Κύπρος καταληφθή και διοικηθή εν ονόματι της Α. Μεγαλειότητος και επειδή η Α. Μ. ευηρεστήθη να διορίση εμέ τον **Sir Garnet Joseph**

Wolseley, Υπάτον Αυτής Αρμοστήν εν τη νήσω Κύπρω, όπως διοικήσω ταύτην εν ονόματι της Α.Μ.,

Οθεν κηρύττω διά της παρούσης και γνωρίζω άπασι τοις κατοίκους της Κύπρου, ότι από τούδε ανέλαβον την διοίκησιν της νήσου εν ονόματι της Α. Μ. και η Α.Μ. εντέλλεται μοι να βεβαιώσω τους της Κύπρου κατοίκους, ότι Αύτη θερμώς ενδιαφέρεται υπέρ της ευτυχίας των και ότι Αύτη προτίθεται να διατάξη την λήψιν τοιούτων μέτρων, οία ήθελον θεωρηθή τα μάλλον πρόσφορα διά την προαγωγήν και ανάπτυξιν του εμπορίου και της γεωργίας της χώρας και να παράσχωσι τω λαώ τα ωφελήματα της ελευθερίας της δικαιοσύνης και της ασφαλείας.

Συμφώνως τη επιθυμία της Α. Μ. η νήσος θα διοικηθή άνευ διακρίσεως φυλής ή θρησκειύματος. Η δικαιοσύνη θα αποδίδηται εξ ίσου προς όλους. Επίσης παν πρόσωπον θα απολαύη της εν ισότητι και αμεροληψία προστασίας του νόμου, δεν θα αμεληθή δε ουδέν μέτρον συντελούν εις την ηθικήν και υλικήν προαγωγήν και την ευημερίαν του λαού.

Είναη η εκπεφρασμένη επιθυμία της Βασιλίσεης, ίνα, εν τη διευθύνσει των δημοσίων υποθέσεων, λαμβάνωνται υπ' όψει αι εύλογοι επιθυμιαί των κατοίκων ως προς την τήρησιν των παλαιών αυτών δικαίων ηθών και εθίμων εφ' όσον ταύτα συνάδουσι προς δικαίαν και καλήν διοίκησιν και προς τας αρχάς εκείνας του πολιτισμού και της ελευθερίας, ας τινας πας ο εν ονόματι της Α. Μ. κυβερνήτης είναι υπόχρεως να φυλάττη πάντοτε και οπουδήποτε.

Ο Θεός σώζοι την Βασίλισσαν".

(Μεταγλώττιση)

Σε μεταγλώττιση η προκήρυξη του Γούλσλη έχει ως εξής:

Επειδή η Α. Μ. η Βασίλισσα του Ηνωμένου Βασιλείου της Μ. Βρετανίας και Ιρλανδίας, Αυτοκράτειρα των Ινδιών συμφώνησε με την Α.Α.Μ. τον Σουλτάνο της Τουρκίας με συνθήκη, που υπεγράφη και

κυρώθηκε στην Κωνσταντινούπολη, όπως καταληφθεί και διοικηθεί η νήσος Κύπρος στο όνομα της Α. Μεγαλειότητας και επειδή η Α. Μ. ευαρεστήθηκε να με διορίσει εμέ τον **Sir Garnet Joseph Wolseley**, Υπατο Αρμοστή της στη νήσο Κύπρο, όπως την διοικήσω στο όνομα της Α. Μ.,

Γι' αυτό κηρύσσω με την παρούσα και πληροφορώ όλους τους κατοίκους της Κύπρου, ότι από τώρα και στο εξής ανέλαβα τη διοίκηση της νήσου στο όνομα της Α. Μ. και η Α.Μ. με διατάζει να βεβαιώσω τους Κυπρίους κατοίκους ότι αυτή ενδιαφέρεται θερμά για την ευτυχία τους και ότι Αυτή προτίθεται να διατάξει τη λήψη τέτοιων μέτρων τα οποία θα θεωρηθούν μάλλον κατάλληλα για την προαγωγή και ανάπτυξη του εμπορίου και της γεωργίας της χώρας και να παράσχουν στο λαό τα ωφελήματα της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ασφάλειας.

Σύμφωνα με την επιθυμία της Α. Μ. η νήσος θα διοικηθεί χωρίς διάκριση φυλής ή θρησκειύματος. Η δικαιοσύνη θα αποδίδεται εξίσου προς όλους.

Επίσης κάθε πρόσωπο θα απολαμβάνει της προστασίας του νόμου με ισότητα και αμεροληψία και δεν θα παραμεληθεί κανένα μέτρο που θα συντελεί στην ηθική και υλική προαγωγή και την ευημερία του λαού.

Είναι η εκπεφρασμένη επιθυμία της Βασίλισσας όπως στη διεύθυνση των δημόσιων υποθέσεων λαμβάνονται υπόψη οι εύλογες επιθυμίες των κατοίκων ως προς την τήρηση των παλαιών αυτών δικαίων ηθών και εθίμων εφόσον αυτά συνάδουν με δίκαιη και καλή διοίκηση και σύμφωνα με τις αρχές εκείνες του πολιτισμού και της ελευθερίας τις οποίες όποιος κυβερνήτης στο όνομα της Α. Μ. είναι υποχρεωμένος να φυλάσσει πάντα και οπουδήποτε.

Ο Θεός ας σώζει τη Βασίλισσα".

Ο Αρμοστής Γούλσολη έμεινε για μερικές ημέρες στη Λάρνακα, όπου ζήτησε να ενοικιάσει σπίτι, αλλά κατά το Φίλιο Ζαννέτο, ο Ριχάρδος Ματέη αρνήθηκε να του ενοικιάσει το σπίτι του κι αυτό, κατά το Ζαννέτο,

ίσως να αποτέλεσε αιτία γιατί δεν έγινε η Λάρνακα πρωτεύουσα.

Ομως αν κριθεί από τις μετέπειτα ενέργειες του αυτός ενδιαφερόταν περισσότερο για τη Λευκωσία, δεδομένου ότι και όταν πήγε εκεί εγκαταστάθηκε σε πρόχειρο στρατόπεδο και αντίσκηνο, αντί σε σπίτι και δεν μετακόμησε σε άλλη πόλη.

Σύμφωνα με τον απεσταλμένο της αγγλικής εφημερίδας **Illustrated London News** ο Σερ Γκάρνερ Γούλσλη δεν εγκαταστάθηκε στη Λάρνακα για διάφορους λόγους. Ο ίδιος αναφέρει ότι ένας απ' αυτούς είναι η ζέστη κι' ένας άλλος γιατί οι κερδοσκόποι ζητούσαν πολύ ψηλά ενοίκια.

Ετσι πήγε με τους άνδρες του στην περιοχή του Μετοχίου του Κύκκου, τρία περίπου χιλιόμετρα έξω από τη Λευκωσία και στρατοπέδευσε, ενώ μετέτρεψε το Μετόχι σε αρχηγείο του.

Στον Υπατο Αρμοστή οι Λευκωσιάτες προετοίμασαν θερμή υποδοχή που αποφασίστηκε να γίνει την προηγούμενη σε σύσκεψη στην Αρχιεπισκοπή. Τη νύκτα της παραμονής, γράφει ο Κ.Α. Κωνσταντινίδης (**Η Ιστορία της Κατοχής της Κύπρου, έκδοση 1930**) στη σύσκεψη της Αρχιεπισκοπής συντάχθηκε και το κείμενο της προσφώνησης που θα απηύθυνε ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος κατά την άφιξη του αρμοστή και για την ετοιμασία της συνεργάστηκε μάλιστα με το Θ. Περισιτιάνη.

Στην υποδοχή του Γούλσλη μετείχαν οι μαθητές των σχολείων της Λευκωσίας με τους καθηγητές και δασκάλους τους. Ο Κόσμος είχε ήδη ξεθαρρέψει και είχε μεταβεί στην Αγλαντζιά, όπου θα κατέληγε η πομπή από τη Λάρνακα, για να υποδεχθεί τον Αρμοστή.

Προσθέτει ο Κ. Α. Κωνσταντινίδης:

"Μετά εύλογον αγωνιώδη αναμονήν εφάνη ερχόμενος έφιππος, εν πάση μεγαλοπρεπεία, ο **Sir Garnet**, εν μεγάλη στολή Στρατηγού, συνοδευόμενος από τον **Evelin Baring**, Ελληνομαθή Αγγλον καθότι ούτος είχε προηγουμένως υπηρετήσει εις τα Μικτά Δικαστήρια της Αιγύπτου, τα οποία ελειτούργουν και προ της

αγγλικής εις αυτήν κατοχής.

Περιοιχοίχίζετο δε υπό χρυσοστόλων υπασπιστών. Επίσης ηκολουθείτο από 20 έφιππους τούρκους αξιωματικούς. Εις την θέσιν της στρατιωτικής αυτής πομπής, ο λαός έκθαμβος και έξαλλος από χαράν, διά την αναμφισβήτητον πλέον και οριστικήν απαλλαγήν του από τον τουρκικόν ζυγόν εξερράγη εις ζητωκραυγάς ουρανομήκεις:" Ζήτω η Αγγλία, ζήτω η Βικτώρια".

Τόσος δε ήτο ο επικραστήσας ενθουσιασμός και τόσον ζηωραί ήσαν αι ζητωκραυγαί, ώστε ένας εκ των τούρκων αξιωματικών μη συγκρατούμενος παρ' όλον το επίσημον της στιγμής, ηκούσθη να λέγη με δυσφορίαν προφανή:" Πακ, Πακ Κριστιανλαρά, νάσιλ τσαρίορλαρ" (Κοίταξε, κοίταξε πως οι χριστιανοί φωνάζουν).

Την φράσιν αυτήν διά της οποίας εξεχύνετο από ωχρά και τρέμοντα χείλη ο μη χαλιναγωγούμενος φανατισμός του τυράννου που θα έληγε πλέον η βασιλεία του και θα εγίνετο συνυπήκοος και ίσως του τέως περιφρονούμενου και ποδοπατημένου ραγιά ήκουσεν ο Evelin και την μετέφρασεν αμέσως εις τον Μ. Αρμοστήν, ο οποίος συνωφρυώθη ενδεικτικώς".

Το Γούσλη προσφώνησε, όπως είχε προγραμματισθεί ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος, ο οποίος στην ομιλία του αναφέρθηκε και στους πόθους του Κυπριακού λαού (για Ένωση με την Ελλάδα).

Επίσης εξέφρασε την ελπίδα ότι άρχιζε μια νέα ζωή για τους Κυπρίους και ότι ο Νόμος θα εφαρμοζόταν για όλους και θα ήταν όπως είπε "πάντων βασιλεύς".

Ανέφερε ο Αρχιεπίσκοπος, σύμφωνα με τον Φίλο Ζαννέτο:

"Εξοχώτατε,

Το αιφνίδιον άκουσμα, ότι η Κύπρος κατεσχέθη υπό της Αγγλίας, διαδοθέν ως αστραπή, βαθείαν ενεποίησεν αίσθησιν, ως ήτο επόμενον, εις πάντας αλλά μετ' ολίγον εγνώσθη ότι σύμβασις εγένετο μεταξύ των δύο κυβερνήσεων Αγγλίας και Τουρκίας και ότι συνεπεία ταύτη εστάλη υπό της Κυβερνήσεως της Ανάσσης η Υμετέρα εξοχότης, ίνα διοικήση τον τόπον,

Οθεν κατά χρέος και ημεῖς προσφωνούμεν σοι το "ὡς εὐπαρέστης".

Ἡ Κύπρος, Εξοχώτατε, καίπερ ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τῆς Μεσογείου ὡς μεταίχμιον κειμένη, ἔχει ὅμως μεγίστην ἀξίαν παρά τῇ ἀγγλικῇ κυβερνήσει διὰ πολλοὺς λόγους καὶ διότι οἰκεῖται ὑπὸ λαοῦ φιλησύχου καὶ εὐαγῶγου, ὅστις, χωρὶς νὰ ἀρνηθεῖ τὴν καταγωγὴν καὶ τοὺς πόθους αὐτοῦ, θέλει διατελῆ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν νέαν πατρικὴν αὐτοῦ Κυβέρνησιν.

Ἀλλὰ, κατὰ δυσμοιρίαν, ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων, πολλὰ καὶ διάφορα περιστατικά, φυσικὰ τε καὶ πολιτικά, πολὺς καὶ βαρὺς χρόνος, συνετέλεσαν ὥστε νὰ διατελῆ ὁ τόπος εἰς κατάστασιν οὐχὶ εὐχάριστον διανοητικῶς τε καὶ υλικῶς, διότι παν εἶδος τέχνης καὶ μαθήσεως, διατελεῖ οὕτως εἰπεῖν ἐν τοῖς σπαργάνοις. Ἴσως ἠυδόκησεν ἡ θεία Πρόνοια, ἵνα καὶ ἡ πολυπαθὴς Κύπρος ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας καὶ τοῦ ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ τῷ ὄντι Ἔθνος μέγα καὶ εὐγενές καὶ μεγαλοργόν, οἷον τὸ ἀγγλικόν, κυβέρνησις πεφωτισμένη καὶ φιλάνθρωπος καὶ πατρικὴ οἷα ἡ ἀγγλικὴ δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι τοὺς ὑπὸ τὴν κραταιάν αὐτῆς αἰγίδα διατελοῦντας λαοὺς κυβερνᾷ διὰ θεσμῶν φιλελευθέρων καὶ ἀρμοδίων, ὥστε νὰ προάγονται βαθμηδὸν ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ νὰ εὐδαιμονώσιν.

Ἐλπίζομεν, λοιπὸν ὅτι τὸ ἐντεῦθεν ἀρχεταὶ νέα ζωὴ διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Κύπρου, νέα περίοδος εὐκλεῆς, ἣτις θέλει ἀφήσῃ ἐποχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου. Ἐλπίζομεν, ὅτι θέλομεν διδαχθῆ πάντες, ἀνεὺ ἐξαιρέσεως φυλῆς ἢ θρησκεύματος, ὅτι "ὁ νόμος πάντων βασιλεύς, ὅτι πάντες ἐνώπιον τοῦ νόμου θέλομεν ἔχῃ ἴσα δικαιώματα νὰ ἐξασκώμεν καὶ ἴσα καθήκοντα νὰ φυλάττωμεν διότι τῶν δικαιωμάτων ἡ ἰσότης συνεπάγεται τὴν ἰσότητα τῶν καθηκόντων οὕτω τοίνυν θέλομεν ἐθισθῆ εἰς τὴν οδὸν τὴν εὐθείαν εἰς τὴν οδὸν δηλονότι τῆς ἀληθείας τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἐλευθερίας.

Καὶ ἀληθῶς ὅταν ἡ δικαιοσύνη βασιλεύῃ ἐν τοῖς

δικαστηρίοις όταν η ευσυνειδησία, η τάξις, η ικανότης, η ειλικρίνεια, η φιλανθρωπία παρεδρεύουσιν εν τη διοικήσει, τότε πάντα τα λοιπά παρακολουθούσι και οι λαοί ευημερούσιν. Υλη υπάρχει εν Κύπρω επιτηδεία προς οικοδομήν, Γη αγαθή προς καρποφορίαν. Μόνον χείρες δεξιαί απαιτούνται προς διευθέτησιν και διεξαγωγήν του έργου και τοιαύτα πεποίθαμεν ότι θέλουσιν είναι και της Υμετέρας Εξοχότητος.

Αν δε και οι νοημονέστεροι των κατοίκων και οι πείραν των εντοπίων πραγμάτων κεκτημένοι προσκαλώνται, προβουλεύονται και συμπράττωσι μετά της Υμ. Εξοχότητος ειλικρινώς ως προς τας ανάγκας του τόπου, την γλώσσαν τα ήθη και έθιμα το είδος του πολιτεύματος ή της νομοθεσίας και τα τοιαύτα, τότε χρηστάς ελπίδας τρέφομεν, ότι εντός ολίγου ηθέλομεν ίδη τοιαύτα πάντα πραγματοποιούμενα επ' αγαθώ των τε αρχόντων και των αρχομένων. Γένοιτο.

(Μεταγλώττιση)

Σε μεταγλώττιση η προσφώνηση του Αρχιεπισκόπου Σωφρονίου έχει ως εξής:

"Εξοχότατε,

Το ξαφνικό άκουσμα, ότι η Κύπρος κατασχέθηκε από την Αγγλία διαδόθηκε ως αστραπή και προκάλεσε βαθιά αίσθηση, ως ήταν επόμενο, σε όλους. Αλλα μετά από λίγο εγνώσθη ότι έγινε σύμβαση μεταξύ των δύο κυβερνήσεων Αγγλίας και Τουρκίας και ότι σαν αποτέλεσμα στάληκε από την Κυβέρνηση της Ανασσας η Εξοχότητά σας για να διοικήσει τον τόπο. Ετσι κατά χρέος και εγώ σας προσφωνώ με το Καλωσόρισες.

Η Κύπρος εξοχότατε, παρόλον ότι βρίσκεται στο τελευταίο άκρο της Μεσογείου ως μεταίχνιο έχει πολύ μεγάλη αξία για την αγγλική κυβέρνηση για πολλούς λόγους και διότι κατοικείται από λαό φιλήσυχο και με καλή αγωγή, ο οποίος χωρίς να αρνηθεί την καταγωγή και τους πόθους του, θέλει να είναι αφωσιωμένος στη νέα πατρική του Κυβέρνηση.

Αλλα ατυχώς, από αρχαιότατους χρόνους, πολλά και διάφορα περιστατικά φυσικά και πολιτικά, πολλές και βαρύς χρόνος, συνετέλεσαν ώστε να διατελεί ο τόπος σε κατάσταση όχι ευχάριστη διανοητικώς και υλικώς, διότι κάθε είδος τέχνης και μάθησης διατελεί στα σπάργανά του.

Ίσως η θεία πρόνοια ηθέλησε όπως και η πολύπαθη Κύπρος απολαύσει τα αγαθά της ευνομίας και του αληθινού πολιτισμού.

Και πράγματι Έθνος μεγάλο και ευγενικό και μεγαλουργό, όπως το αγγλικό, κυβέρνηση πεφωτισμένη και φιλόανθρωπη και πατρική, όπως η αγγλική, δεν είναι αμφιβολία ότι τους λαούς που βρίσκονται υπό την κραταιά της αιγίδα κυβερνά με θεσμούς φιλελεύθερους και αρμόδιους ώστε να προάγονται βαθμηδόν προς το καλύτερο και να ευνδαιμονούν.

Ελπίζουμε, λοιπόν, ότι αρχίζει νέα ζωή για τους κατοίκους της Κύπρου, νέα περίοδος ένδοξη η οποία θα θελήσει να αφήσει εποχήν στην ιστορία του τόπου.

Ελπίζομεν ότι θα διδαχθούμε όλοι, χωρίς εξαίρεση φυλής ή θρησκευματος ότι "ο νόμος είναι Βασιλέας όλων" και ότι όλοι ενώπιον του νόμου θα έχουμε ίσα δικαιώματα για να εξασκούμε και να έχουμε ίσα δικαιώματα διότι η ισότητα των δικαιωμάτων συνεπάγεται την ισότητα των καθηκόντων και έτσι θα συνηθίσουμε στην ευθεία οδό, στην οδό δηλαδή της αλήθειας του καθήκοντος και της ελευθερίας.

Και στ'αλήθεια όταν η δικαιοσύνη βασιλεύει στα δικαστήρια, όταν η ευσυνειδησία, η τάξη, η ικανότητα, η ειλικρίνεια, η φιλανθρωπία πρυτανεύουν στη διοίκηση, τότε όλα τα υπόλοιπα ακολουθούν και οι λαοί ευημερούν.

Υλη υπάρχει στην Κύπρο κατάλληλη για οικοδομή. Γη αγαθή για καρποφορία. Μόνον χέρια κατάλληλα απαιτούνται για διευθέτηση και διεξαγωγή του έργου και τέτοια πιστεύομεν ότι θα είναι εκείνα της εξοχότητος σας.

Αν δε και οι πιο νοήμενες από τους κατοίκους και όσοι έχουν πείραν των επιτοπίων πραγμάτων προσκαλούνται, προβουλεύονται και συμπράττουν με την εξοχότητα σας ειλικρινώς και ως προς τις ανάγκες του τόπου, τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, το είδος του πολιτεύματος ή της νομοθεσίας και τα παρόμοια, τότε τρέφομεν καλές ελπίδες ότι μέσα σε λίγο (χρονικό διάστημα) θα δούμε αυτά όλα να πραγματοποιούνται για το καλό και των αρχόντων και των αρχομένων".

Το κείμενο αυτό της προσφωνήσεως του Σωφρονίου παραθέτει στην Ιστορία του Ζαννέτος, όμως ο Δώρος Αλαστος στο βιβλίο του **Cyprus In History** παρατηρεί ότι είναι σχεδόν δεδομένο μεταξύ των Κυπρίων Ιστορικών ότι ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος περιέλαβε στην προσφώνηση του μια φράση που αναφερόταν αποκλειστικά σε αίτημα των Κυπρίων να ενωθούν με την Ελλάδα.

Ο Αλαστος παραθέτει την πιο κάτω φράση που φέρεται ότι είπε ο Αρχιεπίσκοπος και η οποία όπως λέγει περιλαμβάνεται στη βελτιωμένη έκδοση της Ιστορίας του Κυπριανού που εκδόθηκε στη Λάρνακα το **1880**:

"Αποδεχόμεθα την αλλαγή της Κυβέρνησης όσο εμπιστευόμαστε ότι η Μεγάλη Βρετανία θα βοηθήσει την Κύπρο, όπως έκαμε και με τα νησιά του Ιονίου για να ενωθεί με την Μητέρα Ελλάδα, με την οποία φυσιολογικά είναι συνδεδεμένη".

Ο Αλαστος λέγει επίσης ότι η δήλωση δεν περιλαμβάνεται στο γραπτό κείμενο της ομιλίας και ότι ο Σωφρόνιος βγήκε από αυτό, όπου παρατηρείται δυσαρμονία με τον όλο τόνο της γραπτής ομιλίας του.

Προσθέτει ο Αλαστος:

"Δυνατό από την άλλη τα λόγια αυτά να μη τα είπε ο Σωφρόνιος, αλλά ο Επίσκοπος Κιτίου Κυπριανός, υποδεχόμενος τον Υπατο Αρμοστή. Ποιος τα είπε ακριβώς είναι αμφίβολο, αλλά δεν υπάρχει αμφιβολία ότι λέχθηκαν και αυτά ανταποκρίνονταν προς τα αισθήματα και τις επιθυμίες του λαού".

Μαρτυρία για τον τρόπο που υποδέχθησαν οι Κύπριοι τον Υπατο Αρμοστή υπάρχει και από αγγλική πηγή και ιδιαίτερα από το Λόρδο Χαίι, ο οποίος είχε καταλάβει την Κύπρο εξ ονόματος της βασίλισσας Βικτώριας.

Σε έκθεση του στην αγγλική Κυβέρνηση, απόσπασμα της οποίας δημοσίευσε η **"London Gazette"** στις αρχές Αυγούστου του **1878** ανέφερε, σύμφωνα με το **Illustrated London News** της 3ης Αυγούστου **1878**:

" Όταν έγινε η ανακοίνωση για την αλλαγή που έγινε το μόνο που φαίνεται ότι αντιλαμβανόταν ο κόσμος ήταν η λέξη "Βικτώρια". Πληροφορούμαστε ακόμη ότι Σερ Γκάρνερ Γούλσλη, με το προσωπικό του από πολίτες και στρατιώτες έφθασε την Τρίτη στη Λευκωσία, πρωτεύουσα της νήσου, όπου συναντήθηκε με τον Βάλτερ Μπέαριγκ, του Υπουργείου Εξωτερικών, με το Λοχαγό Ρώουσον και με τους σημαίνοντες Τούρκους και Ελληνες. Αυτοί οι ηγετικοί παράγοντες, όπως επίσης και οι επίσημοι που τελευταία υπηρετούσαν στην τουρκική κυβέρνηση και οι Ελληνες ιερείς και επίσκοποι έδωσαν στο νέο Υπατο Αρμοστή φιλική και νομιμόφρονη υποδοχή. Τα Ινδικά στρατεύματα παραμένουν στη Λάρνακα στο στρατόπεδο τους, αναμένοντας οδηγίες".